

Kunsill
tal-Unjoni Ewropea

Brussell, 1 ta' Frar 2021
(OR. en)

5827/21

SOC 51
EMPL 35
SAN 47
EDUC 24
ECOFIN 86

NOTA TA' TRASMISSJONI

minn:	Is-Segretarju Ġenerali tal-Kummissjoni Ewropea, iffirmata mis-Sa Martine DEPREZ, Direttur
data meta waslet:	1 ta' Frar 2021
lil:	Is-Sur Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Segretarju Ġenerali tal-Kunsill tal-Unjoni Ewropea
Nru dok. Cion:	COM(2021) 50 final
Sugġett:	GREEN PAPER DWAR IT-TIXJIH Inrawmu solidarjetà u responsabbiltà bejn il-ġenerazzjonijiet

Id-delegazzjonijiet għandhom isibu mehmuz id-dokument COM(2021) 50 final.

Mehmuz: COM(2021) 50 final

IL-KUMMISSJONI
EWROPEA

Brussell, 27.1.2021
COM(2021) 50 final

GREEN PAPER

DWAR IT-TIXJIH

Inrawmu solidarjetà u responsabbiltà bejn il-ġenerazzjonijiet

1. Introduzzjoni.....	2
2. Tqiegħed il-pedamenti.....	3
2.1. <i>Tixjiħ attiv u b’saħħtu</i>	4
2.2. <i>Edukazzjoni u tahriġ f’perspettiva ta’ tagħlim tul il-hajja</i>	4
2.3. <i>Aspetti territorjali fl-aċċess għall-edukazzjoni</i>	5
3. Nagħmlu l-ahjar użu mill-hajja tax-xogħol tagħna	6
3.1. <i>Inżidu aktar nies fil-forza tax-xogħol</i>	6
3.2. <i>Produttività, innovazzjoni u opportunitajiet ta’ negozju</i>	8
3.3. <i>Impjiegi u produttività – perspettiva territorjali</i>	9
4. Opportunitajiet u sfidi ġodda fl-irtirar	11
4.1. <i>Nibqgħu attivi</i>	11
4.2. <i>Faqar fix-xjuħija</i>	12
4.3. <i>Sistemi tal-pensjonijiet adegwati, ġusti u sostenibbli</i>	14
5. L-issodisfar tal-htigijiet dejjem jikbru ta’ popolazzjoni li qed tixjiejħ	16
5.1. <i>L-issodisfar tal-htigijiet tas-saħħa u tal-kura fit-tul ta’ popolazzjoni li qed tixjiejħ</i>	17
5.2. <i>Mobbiltà, konnettività u aċċessibbiltà</i>	19
5.3. <i>Differenzi territorjali fl-aċċess għall-kura u s-servizzi</i>	19
5.4. <i>It-titjib tal-benessri permezz tas-solidarjetà interġenerazzjonali</i>	22
6. Prospettiva	24

1. Introduzzjoni

It-tixjij jaffettwa kull aspekt ta' hajjitna, matul hajjitna. Hekk kif il-pandemija attwali tkompli tkun ta' sfida ghalina, u hekk kif niggieldu għall-protezzjoni tal-hajjiet u l-ghajxien, ma rridux ninsew żvilupp notevoli: qatt qabel ma kien hemm daqstant Ewropej li gawdew hajja hekk twila. Din hija kisba kbira, mirfuda mill-ekonomija soċjali tas-suq tal-UE.

Fl-aħħar hames deċennji, l-istennija tal-ghomor fit-twelid żdiedet b'madwar għaxar snin kemm għall-irġiel kif ukoll għan-nisa. Il-profil demografici tar-reġjuni tal-UE jvarjaw hafna, b'mod partikolari bejn iż-żoni urbani u rurali, b'xi postijiet li qed jixjiehu b'mod sinifikanti u oħrajn li qed jespandu l-popolazzjoni tagħhom fl-età tax-xogħol. L-Ewropa bl-ebda mod ma hija l-uniku kontinent b'popolazzjoni li qed tixjiegħ, iżda l-proċess huwa l-aktar avanzat hawnhekk. Bħala eżempju, l-età medjana tal-lum fl-Ewropa¹ ta' 42.5 sena hija aktar mid-doppju taċ-ċifra f'Afrika. Dan id-distakk se jibqa' kbir fid-deċennji li ġejjin.

Din ix-xejra qed ikollha impatt sinifikanti fuq il-hajja ta' kuljum tan-nies u fuq is-soċjetajiet tagħna. Għandha implikazzjonijiet għat-tkabbir ekonomiku, is-sostenibbiltà fiskali, is-saħħa u l-kura fit-tul, il-benesseri u l-koeżjoni soċjali. Barra minn hekk, l-impatt sproporzjonat tal-pandemija fuq persuni akbar fl-età – f'termini ta' ammissjonijiet fl-isptarijiet u ta' mwiet – enfasizza wħud mill-isfidi li popolazzjoni li qed jixjiegħ johloq fuq is-saħħa u l-kura soċjali. Iżda t-tixjiegħ jipprovdi wkoll opportunitajiet godda għall-holqien ta' impjiegi godda, it-trawwim tal-gustizzja soċjali u t-tishih tal-prosperità, pereżempju fl-ekonomiji tal-anzjani u tal-kura.

L-Istati Membri qed jindirizzaw l-impatti tat-tixjiegħ billi jtejbu s-sistemi tal-edukazzjoni u l-hiliet, jinkoraġġixxu hajja tax-xogħol itwal u aktar shiħa, u javvanzaw ir-riformi tas-sistemi tal-protezzjoni soċjali u tal-pensjonijiet. Madankollu, minhabba l-iskala, il-veloċità u l-impatt li din ix-xejra se jkollha fis-soċjetà, neħtiegu nharsu wkoll lejn **approċċi godda** u niżguraw li l-politiki tagħna jkunu adattati għal era ta' bidla kbira – minn tranżizzjonijiet tewmin ekoloġici u diġitali għal forom godda ta' xogħol u t-theddida tal-pandemija.

L-ghan ta' din il-green paper huwa li tniedi **dibattitu politiku wiesa' dwar it-tixjiegħ** biex jiġu diskussi l-ghazliet dwar kif jiġu anticipati u indirizzati l-isfidi u l-opportunitajiet li jġib miegħu, filwaqt li tqis b'mod partikolari l-Aġenda 2030 għall-Iżvilupp Sostenibbli tan-NU u d-Deċennju tat-Tixjiegħ b'Saħħtu tan-NU. Il-kompetenzi biex jiġu indirizzati l-effetti tat-tixjiegħ huma fil-biċċa l-kbira f'idejn l-Istati Membri u l-UE tinsab f'pożizzjoni tajba biex tidentifika kwistjonijiet u xejriet ewlenin u tappoġġa l-azzjoni dwar it-tixjiegħ f'livell nazzjonali, reġjonali u lokali. Dan jista' jgħin lill-Istati Membri u lir-reġjuni jiżviluppaw ir-risponsi ta' politika tagħhom stess u mfassla apposta għat-tixjiegħ.

¹ L-Ewropa hawnhekk tirreferi għall-kontinent kollu. Sors: ir-[Reviżjoni tal-2019 tal-Prospetti tal-Popolazzjoni Dinjija tan-NU](#). It-tabella tad-data online tal-Eurostat, demo_pjanind, tindika l-età ta' 43.7 bħala l-età medjana tal-2019 għall-EU-27.

Il-Pilastru Ewropew tad-Drittijiet Soċjali² jistabbilixxi għadd ta' prinċipji li huma relatati, direttament jew indirettament, ma' oqsma milquta mit-tixji, bħall-introjt u l-pensjonijiet tax-xjuħija, il-kura fit-tul, il-kura tas-saħħa, l-inkluzjoni ta' persuni b'diżabilità, il-protezzjoni soċjali, il-bilanċ bejn ix-xogħol u l-ħajja privata u l-edukazzjoni, it-taħriġ u t-tagħlim tul il-ħajja. Il-Kummissjoni dalwaqt se tressaq pjan ta' azzjoni biex tappoġġa l-implimentazzjoni sħiħa tal-Pilastru Ewropew tad-Drittijiet Soċjali.

Din il-green paper tiegħu **approċċ taċ-ċiklu tal-ħajja** li jirrifletti l-impatt universali tat-tixji u tiffoka kemm fuq l-implikazzjonijiet personali kif ukoll fuq l-implikazzjoni soċjetali usa' tat-tixji. Dawn jinkludu kollox mit-tagħlim tul il-ħajja u stili ta' ħajja tajbin għas-saħħa sa kif jiġu ffinanzjati pensjonijiet adegwati jew il-ħtieġa għal żieda fil-produttività u forza tax-xogħol kbira biżżejjed biex issostni l-kura tas-saħħa u l-kura fit-tul għall-persuni akbar fl-età.

L-approċċ taċ-ċiklu tal-ħajja jqis il-fatt li l-istadji tradizzjonali tal-edukazzjoni u t-taħriġ, ix-xogħol u l-irtirar qed isiru definiti b'mod anqas rigidu u aktar flessibbli. Jirrifletti wkoll il-fatt li r-rispons għat-tixji tal-popolazzjoni huwa kwistjoni ta' bilanċ tajjeb bejn soluzzjonijiet sostenibbli għas-sistema tagħna ta' protezzjoni soċjali u t-tishih tas-**solidarjetà u l-ġustizzja intergenerazzjonali bejn iż-żgħażaġh u l-anzjani**. Hemm ħafna interdipendenzi bejn il-generazzjonijiet li jgħolqu sfidi, opportunitajiet u mistoqsijiet għas-soċjetajiet tagħna. Għalhekk jenħtieġ li ż-żgħażaġh – u dawk ta' kull età – ikollhom parti attiva fit-tfassil tar-rispons ta' politika tagħna.

Din il-Kummissjoni poġġiet id-demografija fuq quddiem fl-**aġenda tal-politika tal-UE**. F'Ġunju 2020, ipprezentat rapport³ li jistabbilixxi l-fatti ewlenin tat-tibdil demografiku u l-impatt probabbli tiegħu. Din il-green paper hija l-ewwel eżitu ta' dan ir-rapport u tniedi dibattitu dwar waħda mit-trasformazzjonijiet demografiċi definiti fl-Ewropa. Id-dibattitu se jkun inkluziv u jibni fuq il-hidma tal-istituzzjonijiet u korpi oħra tal-UE⁴ li huma involuti b'mod attiv fid-dibattitu dwar l-isfidi demografiċi.

2. Tqiegħed il-pedamenti

Is-snin mit-tfulija bikrija saż-żgħożija jaffettwawna għall-kumplament ta' ħajjitna. Dak li nesperjenzaw, dak li nitgħallmu, id-drawwiet li nadattaw huma kollha fatturi li jsawru l-prospetti, is-saħħa u l-benesseri futuri tagħna. **It-tqegħid tal-pedamenti tajbin** minn kmieni

² https://ec.europa.eu/commission/priorities/deeper-and-fairer-economic-and-monetary-union/european-pillar-social-rights/european-pillar-social-rights-20-principles_mt

³ Ir-Rapport dwar l-impatt tat-tibdil demografiku fl-Ewropa (COM(2020) 241 final, 17.6.2020).

⁴ Perezempju l-Konkluzjonijiet tal-Kunsill dwar l-Isfidi Demografiċi – it-Triq 'il Quddiem (8668/20 tat-8.6.2020); Il-Konkluzjonijiet tal-Kunsill dwar id-Drittijiet tal-Bniedem, il-Partecipazzjoni u l-Benesseri ta' Persuni Akbar fl-Età fl-Era tad-Diġitalizzazzjoni (11717/2/20 tad-9.10.2020); L-Opinjoni tal-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew dwar “l-isfidi demografiċi fl-UE fid-dawl tal-inugwaljanzi ekonomiċi u tal-iżvilupp” tal-5 ta' Mejju 2020 u l-opinjoni tal-Kumitat tar-Reġjuni dwar “it-tibdil demografiku: proposti dwar il-kejl u l-indirizzar tal-effetti negattivi tiegħu fir-reġjuni tal-UE” tal-14 ta' Ottubru 2020. Il-Parlament Ewropew qed ihejji wkoll rapport dwar “kontinent xih li qed jixjieħ – possibilitajiet u sfidi relatati mal-politika dwar it-tixji wara l-2020”.

jista' jghin fil-prevenzjoni, il-limitazzjoni u l-posponiment ta' whud mill-isfidi marbuta mat-tixjih.

Hemm żewġ kunċetti ta' politika, b'mod partikolari, li jistgħu jippermettu soċjetà li qed tixjiegħ b'saħħitha: tixjih attiv u b'saħħtu u tagħlim tul il-ħajja. Iż-żewġ approċċi jaħdmu l-aħjar meta jibdw minn età bikrija, peress li huma rilevanti għaċ-ċiklu tal-ħajja kollu. Huwa importanti li l-livelli għoljin ta' edukazzjoni u s-saħħa tajba jsaħħu lil xulxin b'mod reċiproku.

2.1. Tixjih attiv u b'saħħtu

It-tixjih attiv u b'saħħtu huwa dwar il-promozzjoni ta' stili ta' ħajja tajbin għas-saħħa tul ħajjitna u jinkludi x-xejriet tagħna ta' konsum u ta' nutrizzjoni u l-livelli tagħna ta' attività fizika u soċjali. Dan jghin biex jitnaqqas ir-riskju ta' obeżità, dijabete u mard ieħor mhux komunikabbli li qed jiżdiedu. Il-mard kardjovaskulari u l-kanċer huma l-kawżi ewlenin ta' mwiet li jistgħu jiġu evitati għal persuni taħt il-75 sena fl-Ewropa⁵. It-tixjih attiv u b'saħħtu għandu impatt pożittiv fuq is-suq tax-xogħol, ir-rata tal-impjieg u s-sistemi tagħna ta' protezzjoni soċjali, u għalhekk fuq it-tkabbir u l-produttività tal-ekonomija.

It-tixjih attiv u b'saħħtu huwa għażla u responsabbiltà personali, iżda jiddependi ħafna mill-ambjent li fih in-nies jgħixu, jaħdmu u jissoċjalizzaw. **Il-politiki pubbliċi jista' jkollhom rwol sinifikanti ta' appoġġ.** Il-miżuri proattivi jistgħu jghinu fil-prevenzjoni u d-detezzjoni tal-mard u jipproteġu lin-nies mill-effetti tal-mard. Jistgħu jghinu biex jiżguraw li t-tixjih attiv u b'saħħtu jsir għażla aktar faċli, inkluż għal daww f'sitwazzjonijiet ta' vulnerabbiltà. Hemm modi innovattivi għall-promozzjoni ta' stili ta' ħajja tajbin għas-saħħa fost it-tfal u ż-żgħażaġh, inkluż permezz tat-teknoloġija diġitali sigura, il-logħob, il-pjattaformi ta' tagħlim u l-apps. Il-medicina personalizzata tista' tgħin biex jiġu identifikati, minn stadju bikri, persuni li jinsabu f'riskju li jiżviluppaw mard partikolari aktar tard fil-ħajja.

Filwaqt li l-Istati Membri huma responsabbli għall-politiki tas-saħħa tagħhom, l-UE tista' tappoġġa l-azzjoni tal-Istati Membri, inkluż permezz tal-programm il-ġdid EU4Health, pereżempju fil-ġlieda kontra l-kanċer, id-dimenzja, is-saħħa mentali u fil-promozzjoni ta' nutrizzjoni u dieti tajbin għas-saħħa kif ukoll attività fizika regolari. Biex jappoġġa dan, il-Pjan tal-Ewropa biex Jingheleb il-Kanċer gie stabbilit biex jindirizza l-perkors kollu tal-marda, mill-prevenzjoni sas-sopravivenza. Il-monitoraġġ u l-iskambju ta' informazzjoni dwar l-inizjattivi nazzjonali tas-saħħa jistgħu jghinu biex jitnaqqsu d-differenzi fl-approċċ u l-provvista fost il-pajjiżi u fi hdnhom.

2.2. Edukazzjoni u taħriġ f'perspettiva ta' tagħlim tul il-ħajja

It-tagħlim tul il-ħajja, l-investiment fl-għarfien, il-ħiliet u l-kompetenzi tan-nies matul ħajjithom, jiffurma parti mir-rispons għall-isfidi tat-tixjih. L-investiment kontinwu fit-tagħlim għandu ħafna effetti pożittivi: il-kisba u l-aġġornament tal-ħiliet jghinu lin-nies jibqgħu impjegabbli, jirnexxu fit-tranżizzjoni professjonali u javvanzaw professjonalment, filwaqt li jzommuhom fix-xogħol u jżidu mas-sodisfazzjon fix-xogħol. F'dinja li qed tinbidel malajr, it-tagħlim tul il-ħajja huwa neċessità, hekk kif il-karrieri u l-opportunitajiet ta' edukazzjoni jinbidlu b'pass mgħaġġel. It-tagħlim kontinwu jista' jghin ukoll biex idewwem il-bidu tad-

⁵ Sors: Eurostat, it-tabella tad-data online: HLTH_CD_APR u [Statistika dwar il-mortalità evitabbli u trattabbli](#)

dimenzja u jipprevjeni t-tnaqqis konjittiv relatat max-xjuhija. Huwa wkoll mod kif persuni akbar fl-età jkollhom rwol attiv fis-soċjetà. L-iżvilupp tal-kompetenzi taċ-ċittadinanza huwa importanti għall-parteci-pazzjoni demokratika tul il-ħajja.

It-tagħlim tul il-ħajja huwa l-aktar effettiv meta jibda kmieni fil-ħajja. L-ewwel snin tal-ħajja huma kruċjali għall-iżvilupp ta' hiliet konjittivi u soċjali. L-evidenza turi li l-aċċess għal edukazzjoni u kura **bikrija tat-tfal** ta' kwalità għolja għandu effett dejjiemi fuq il-kisba fl-iskola u lil hinn. Minkejja t-titjib fl-**edukazzjoni u t-taħriġ fl-iskejjel**, għad hemm ħafna żgħażaġh li jtilqu kmieni mill-iskola u jkollhom problemi kbar b'hiliet bażiċi bħall-qari, ix-xjenza u l-matematika. L-istess jgħodd għall-adulti. Huwa allarmanti li wiehed minn kull hames żgħażaġh ma għandux hiliet diġitali bażiċi. Studenti minn sfondi żvantaġġati huma rappreżentati żżejjed fost dawk b'livell baxx ta' kisbiet. L-evidenza tissuggerixxi wkoll riskju ta' nassa ta' hiliet baxxi fejn persuni b'aktar hiliet ikollhom tendenza li jinvolvu ruħhom aktar ta' spiss f'attivitajiet ta' tagħlim, filwaqt li persuni b'anqas hiliet bażiċi ma jinvolvux ruħhom.

Hemm potenzjal kbir għall-iżvilupp tal-hiliet tal-persuni akbar fl-età, kif ukoll għat-titjib fil-mod ta' kif jiġu vvalidati u kif issir disponibbli l-gwida għall-karriera. **L-edukazzjoni u t-taħriġ għall-adulti** jghinu biex titjeb l-impjegabbiltà f'dinja tax-xogħol li qed tinbidel peress li l-htigijiet tal-hiliet li qed jevolvu b'mod partikolari minhabba tranżizzjonijiet ekoloġiċi u diġitali joħolqu potenzjal għal impjiegi godda.

Dan huwa kollu fil-qalba tal-implimentazzjoni tal-Aġenda Ewropea tal-Hiliet, adottata reċentement mill-Kummissjoni⁶. Barra minn hekk, bil-ħolqien ta' Żona Ewropea tal-Edukazzjoni⁷ sal-2025, qed naħdmu lejn aċċess għal edukazzjoni ta' kwalità għal kulhadd, filwaqt li nqisu b'mod partikolari dawk li huma f'riskju ta' livell baxx ta' kisba u esklużjoni soċjali.

2.3. Aspetti territorjali fl-aċċess għall-edukazzjoni

L-aċċess għal edukazzjoni u taħriġ ta' kwalità għolja ma jistax jitqies bħala fatt ovvju, speċjalment f'**reġjuni b'popolazzjoni baxxa**, fejn in-nies jista' jkollhom jivvjagġaw distanzi twal għall-faċilitajiet rilevanti. Il-kombinazzjoni ta' rati baxxi tat-twelid u l-emigrazzjoni taż-żgħażaġh tista' tnaqqas id-domanda għall-edukazzjoni f'reġjuni rurali u remoti.

Dan jista' jwassal għal ċirku vizzjuż: l-għadd ta' tfal jista' jaqa' għal livell tant baxx li jkun diffiċli li wiehed jiġġustifika ż-żamma ta' skola. Min-naħa l-oħra, dan jagħmilha anqas attraenti għall-familji bit-tfal biex jiċċaqilqu f'tali reġjun, jew jibqgħu hemm.

Il-bidla għat-tagħlim **mill-bogħod** stimolata mit-tifqigha tal-COVID-19 ipprovdiet xi lezzjonijiet għall-użu tat-teknoloġija diġitali fl-edukazzjoni u t-taħriġ. Madankollu, kompliet tenfasizza l-inugwaljanzi li jiffaċċjaw il-komunitajiet rurali fl-aċċess għas-servizzi diġitali. Iz-żoni rurali u remoti huma aktar probabbli li jehtieġu investiment fil-konnettività u huwa anqas probabbli li jkollhom aċċess għal broadband affordabbli u ta' kwalità għolja, kif ukoll għat-tagħmir u l-hiliet meħtieġa biex jagħmlu użu minnha. Għal uħud mit-tfal dan kien ifisser li ma setgħux ikomplu l-lezzjonijiet matul il-pandemija, b'hekk twessa' l-inugwaljanzi diġà

⁶ COM(2020) 274 final, 1.7.2020

⁷ COM(2020) 625 final, 30.9.2020

eżistenti mal-pari f'regijuni b'servizzi ahjar. Approċċi godda jistghu jhalltu t-tagħlim fil-klassi ma' tagħlim diġitali ta' kwalità għolja biex itejbu l-aċċess għall-edukazzjoni u t-taħriġ, kemm f'żoni urbani kif ukoll rurali. Il-Pjan għall-Edukazzjoni Diġitali⁸ jipproponi approċċ komprensiv għat-tagħlim u l-edukazzjoni diġitali fil-livell tal-UE.

1. *Kif jistgħu l-politiki ta' tixjiħ attiv u b'saħħtu jkunu promossi minn età bikrija u tul il-ħajja għal kulhadd? Kif jistgħu t-tfal u ż-żgħażaġh ikunu mghammra ahjar għall-prospett ta' stennija tal-ghomor itwal? X'tip ta' appoġġ tista' tipprovdi l-UE lill-Istati Membri?*
2. *X'inhuma l-ostakli l-aktar sinifikanti għat-tagħlim tul il-ħajja fiċ-ċiklu tal-ħajja? F'liema stadju tal-ħajja jista' l-indirizzar ta' daww l-ostakli jagħmel l-aktar differenza? Dan kif jenħtieġ li jiġi indirizzat speċifikament f'żoni rurali u remoti?*

3. Nagħmlu l-ahjar użu mill-ħajja tax-xogħol tagħna

Il-popolazzjoni fl-età tax-xogħol tal-UE ilha tonqos għal deċennju u huwa mistenni li tkompli tonqos⁹. Bil-popolazzjoni ġenerali tibqa' kostanti, ir-riskju tan-nuqqas ta' ħaddiema jiżdied. Min-naħa l-oħra, dan jagħmilha diffiċli biex jiġu sostnuti l-produzzjoni u l-provvista ta' servizz u fl-aħħar mill-aħħar ikollu impatt fuq il-prosperità u l-benesseri tagħna. Biex jikkompensaw għall-**popolazzjoni fl-età tax-xogħol li qed tonqos**, jenħtieġ li l-UE u l-Istati Membri jippromwovu politiki li jżidu aktar nies fis-suq tax-xogħol, jippermettu ħajja tax-xogħol itwal u jtejbju l-produttività. Il-potenzjal tar-regjuni anqas żviluppatti, jiġifieri r-regjuni bi PDG per capita taħt il-75 % tal-medja tal-UE, jista' wkoll jiġi sfruttat ahjar b'investiment xieraq biex jiġi appoġġat it-titjib tal-livell reġjonali.

3.1. Inżidu aktar nies fil-forza tax-xogħol

Parteċipazzjoni għolja fis-suq tax-xogħol u ħajja tax-xogħol itwal jistgħu jtaffu l-problema ta' soċjetà li qed tixjieħ b'popolazzjoni fl-età tax-xogħol li qed tonqos¹⁰. Madankollu, id-diskriminazzjoni fuq il-post tax-xogħol – jew meta wieħed ifittex xogħol – hija mifruxa u tista' taffettwa ċerti gruppi aktar. L-iżgurar li l-persuni bi sfond razzjali jew etniku minoritarju jistgħu jużaw bis-shiħ il-potenzjal tagħhom se jwassal għall-eżiti soċjali u ekonomiċi ahjar għal kulhadd. F'din ir-rigward, il-ħidma kontinwa fuq il-bini ta' Unjoni ta' Ugwaljanza u l-implementazzjoni shiħa tal-istrumenti legali eżistenti hija kruċjali.

Ir-rati ta' impjieg fost in-**nisa** (bejn l-età ta' 20 u 64) fl-UE jibqgħu 11.7 punt perċentwal anqas minn daww fost l-irġiel, u aktar nisa għandhom it-tendenza li jaħdmu part time minkejja li aktar nisa milli rġiel jiksibu lawrja universitarja¹¹.

Mizuri li jippromwovu l-parteċipazzjoni uguali tan-nisa u l-irġiel kemm f'xogħol tal-familja imħallas kif ukoll f'xogħol tal-familja mhux imħallas jistgħu jgħinu biex jagħtu spinta lir-rati ta' impjieg fost in-nisa, inkluż billi jappoġġaw lin-nies u lill-familji biex jiksibu rikonċiljazzjoni ahjar bejn ix-xogħol u l-ħajja privata. Azzjoni biex tittejjeb **l-ugwaljanza**

⁸ COM(2020) 624 final, 30.9.2020

⁹ Sors: It-tabelli online tal-Eurostat demo_pjan u proj_19np

¹⁰ JRC, [Demographic Scenarios for the EU: Migration, Population and Education](#), 2019.

¹¹ Sors: It-tabelli online tal-Eurostat lfsi_emp_a

bejn il-ġeneri fis-suq tax-xogħol u biex tinghalaq id-disparità bejn il-ġeneri tista' ttejjeb il-partecipazzjoni tal-irġiel fix-xogħol tad-dar u l-kura tal-familja - jekk tkun flimkien ma' miżuri strutturali li jirrifirmaw is-sistemi tat-taxxa u tal-protezzjoni soċjali. L-Istrateġija tal-UE dwar l-Ugwaljanza bejn il-Ġeneri għall-2020-2025¹² diġà stabbiliet għadd ta' azzjonijiet ewlenin f'dan il-qasam.

Data reċenti¹³ turi li 5.4 % tan-nisa (u 2.2 % tal-irġiel) ta' bejn it-18-il u l-64 sena naqqsu mill-hin tax-xogħol, jew waqfu mix-xogħol għal aktar minn xahar biex jieħdu ħsieb qraba morda u/jew akbar fl-età b'diżabilità. Disponibbiltà aħjar ta' kura tat-tfal ta' kwalità, kura formali fit-tul u appoġġ għal persuni li jindukraw b'mod informali mhux biss jgħinu biex jintlaħqu l-htigijiet dejjem akbar tal-persuni akbar fl-età, iżda jippermettu wkoll li aktar haddiema - b'mod partikolari n-nisa - jidhlu u jibqgħu fis-suq tax-xogħol.

Jekk ikunu jistgħu jwettqu xogħol li jirrifletti l-kwalifiki u l-hiliet tagħhom, **persuni bi sfond ta' migrazzjoni** jistgħu jiġu integrati aħjar. Dan jikkontribwixxi għal titjib fil-koeżjoni soċjali, fit-tkabbir ekonomiku u fit-tnaqqis tal-inugwaljanzi.

Il-migrazzjoni legali tista' tgħin biex jimtlew in-nuqqasijiet ta' hiliet u għalhekk tindirizza l-htigijiet tas-suq tax-xogħol. Migranti b'livell għoli ta' edukazzjoni huma aktar probabbli mill-medja li jkunu kwalifikati żżejjed għax-xogħol li jkunu qed jagħmlu. L-isfruttar tal-potenzjal tan-nisa migranti huwa partikolarment ta' sfida bħala riżultat ta' ostakli strutturali, bħall-aċċess għal kura tat-tfal ta' kwalità għolja u affordabbli. F'Novembru 2020, il-Kummissjoni pprezentat Pjan ta' Azzjoni ġdid dwar l-Integrazzjoni u l-Inkluzjoni 2021-2027¹⁴, li jqis is-sitwazzjoni differenti tal-popolazzjonijiet tal-migranti u jappoġġa lill-Istati Membri u partijiet ikkonċernati rilevanti oħra biex isibu r-rispons adegwat fil-politiki ta' integrazzjoni u inkluzjoni tagħhom. Bħala segwitu għall-Patt il-Ġdid dwar il-Migrazzjoni u l-Ażil¹⁵, il-Kummissjoni reċentement ikkonkludiet konsultazzjoni pubblika dwar il-futur tal-migrazzjoni legali tal-UE u se tippromponi għadd ta' miżuri inkluz pakkett ta' "talent u hiliet" b'għażliet għall-iżvilupp ta' riżerva ta' talent tal-UE.

Hemm ukoll il-potenzjal li jiġi indirizzat in-nuqqas ta' haddiema billi jizdiedu l-impjiegi fost **il-persuni b'diżabilità**, li jirrikjedi akkomodazzjoni raġonevoli u ambjent tax-xogħol aċċessibbli.

Minkejja ż-żidiet reċenti, ir-rata ta' impjieg fost **il-haddiema akbar fl-età** fl-UE baqgħet aktar baxxa mill-medja. 59.1 % biss ta' dawk li għandhom bejn il-55 u l-64 sena kienu impjegati fl-2019 meta mqabbel mat-73.1 % ta' dawk li għandhom bejn l-20 u l-64 sena¹⁶. Wara l-età ta' 50 sena, ir-riskju ta' qgħad ta' terminu twil jizdied¹⁷. Hafna haddiema akbar fl-età jiffaċċjaw diffikultajiet fir-rigward tar-reklutaġġ, l-aċċess għal opportunitajiet ta' taħriġ, it-tranzizzjoni professjonali u l-kompiti adattati għall-età. L-iffaċilitar tal-partecipazzjoni fis-suq tax-xogħol ta' persuni akbar fl-età jista' jithegġeġ aħjar, inkluz perezempju b'inċentivi fiskali għal impjegaturi biex jirreklutaw haddiema akbar fl-età.

¹² COM(2020) 152 final, 5.3.2020

¹³ Stharriġ dwar il-Forza tax-Xogħol, [Care for incapacitated relatives](#).

¹⁴ COM(2020) 758 final, 24.11.2020.

¹⁵ COM(2020) 609 final, 23.9.2020

¹⁶ Sors: It-tabelli online tal-Eurostat lfsi_emp_a

¹⁷ Sors: lfsa_upgan

F'xi setturi, bhall-agrikoltura, in-nies ikomplu jaħdmu sax-xjuhija, jew minhabba li jagħzlu hekk jew minhabba l-kundizzjonijiet tal-ghajxien tagħhom, in-nuqqas ta' ċessjonarju potenzjali, jew minhabba l-provvista ta' pensjoni baxxa. L-aspetti fiżiċi – kemm dawk ergonomiċi kif ukoll dawk relatati mal-aċċessibbiltà – u l-kundizzjonijiet tax-xogħol flessibbli jippermettu lill-haddiema akbar fl-età jipposponu l-irtirar tagħhom jekk jagħzlu li jagħmlu dan. L-aċċidenti fuq il-post tax-xogħol u l-mard okkupazzjonali huma aktar perikolużi hekk kif il-persuni jikbru fl-età. Il-kundizzjonijiet tax-xogħol tajbin, inkluż is-sikurezza u s-saħħa okkupazzjonali tajbin, jgħinu biex jipproteġu s-saħħa tal-haddiema ta' kull età, b'hekk jippromwovu l-benesseri u jnaqqsu r-rati tal-irtirar bikri. It-teknoloġiji diġitali jistgħu jappoġġaw lill-haddiema u joffru ambjenti tax-xogħol adattati aħjar b'sistemi personalizzati bbażati fuq l-ICT, oġġetti li jintlibsu u applikazzjonijiet tas-saħħa mobbli.

L-intraprenditorija fost l-anzjani tista' ttawwal il-hajja tax-xogħol, tnaqqas il-qgħad fix-xjuhija, ittejjeb l-inklużjoni soċjali ta' individwi akbar fl-età u ttejjeb l-innovazzjoni permezz ta' negozji ġodda. Tista' trawwem it-tagħlim interġenerazzjonali u tiżgura trasferiment tal-gharfien. Is-sensibilizzazzjoni dwar l-intraprenditorija bħala għażla fl-aħħar tal-karriera tista' tghin fil-ġlieda kontra l-etaiżmu bħala ostaklu potenzjali għal tali attività. Il-politika pubblika tista' tappoġġa lill-intraprendituri anzjani billi tneħhi d-diżinċentivi fis-sistemi ta' taxxi u sigurtà soċjali, tipprovdi pariri mmirati tajjeb u tiżgura l-aċċess għal finanzjament.

3.2. Produttività, innovazzjoni u opportunitajiet ta' negozju

It-tkabbir tal-produttività naqas fl-ekonomiji avvanzati kollha f'dawn l-aħħar deċennji. Fl-isfond ta' popolazzjoni fl-età tax-xogħol li qed tonqos, **produttività oghla** hija essenzjali biex tinfed it-tkabbir ekonomiku sostenibbli u inklużiv u l-istandards tal-ghajxien oghla fl-UE. It-tranżizzjonijiet ekoloġiċi u diġitali jipprezentaw opportunitajiet biex terġa' tingħata spinta lit-tkabbir tal-produttività billi tiġi promossa **l-innovazzjoni** fil-forma ta' teknoloġiji u mudelli ta' negozju ġodda. L-innovazzjoni tista' tghin ukoll biex titjieb l-effiċjenza fir-riżorsi filwaqt li teknoloġiji li jiffrankaw ix-xogħol jistgħu jtaffu l-isfidi ta' popolazzjoni fl-età tax-xogħol li qed tonqos.

Investiment adegwat u effiċjenti fir-riċerka u l-iżvilupp u l-assi intanġibbli b'mod ġenerali huma ċentrali biex jstimulaw l-innovazzjoni u jrawmu l-adozzjoni ta' teknoloġiji ġodda. Amministrazzjoni pubblika u sistema ġudizzjarja effiċjenti, ambjent tan-negozju ta' appoġġ, politiki effettivi tal-kompetizzjoni u sistema ġusta, trasparenti u effiċjenti ta' sussidji u tassazzjoni koerenti mal-oġġettivi fit-tul tas-sostenibbiltà soċjoambjentali għandhom wkoll rwol fl-appoġġ tal-produttività u l-innovazzjoni.

Waħda mill-opportunitajiet għall-UE hija **l-ekonomija tal-anzjani** – dan it-terminu jirreferi għal bidla ġenerali fid-domanda għall-prodotti u s-servizzi li tirrifletti l-htigijiet u l-preferenzi speċifiċi tal-persuni akbar fl-età. L-ekonomija tal-anzjani hija mistennija li tikber b'madwar 5 % fis-sena minn EUR 3,7 triljun fl-2015 għal EUR 5,7 triljun fl-2025¹⁸.

L-ekonomija tal-anzjani tista' tiftaħ **opportunitajiet ġodda ta' xogħol** f'setturi bħat-turiżmu, id-djar intelligenti li jappoġġaw ghajxien indipendenti, it-teknoloġiji ta' assistenza, il-prodotti

¹⁸ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/silver-economy-study-how-stimulate-economy-hundreds-millions-euros-year>

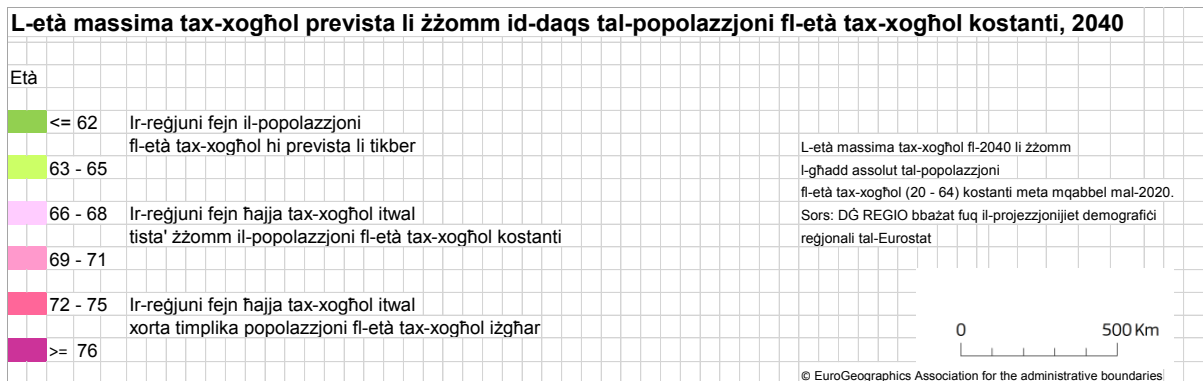
u s-servizzi aċċessibbli, ir-robotika tas-servizz, il-benesseri, il-kożmetika u l-moda, is-sikurezza, il-kultura, il-mobilità personali u awtomatizzata, u s-servizzi bankarji. **L-innovazzjoni xjentifika u medika** se tagħti spinta wkoll lill-opportunitajiet għall-iżviluppaturi tat-teknoloġija u l-persunal tas-saħħa u l-persuni li jindukraw b'livell għoli ta' hili, filwaqt li twassal għall-pass meħtieġ biex tirrispondi għal soċjetà li qed tixjieh.

It-telemedicina, l-apps tal-ismartphones u l-bijosensuri għad-dijanjożi u monitoraġġ remoti jistgħu jtejjbu l-eżiti tal-pazjenti. Teknoloġiji ta' assistenza godda jistgħu jestendu l-awtonomija, l-indipendenza u l-partecipazzjoni ta' persuni akbar fl-età b'diżabilità. Suq żviluppat ta' **prodotti u servizzi għal tixjiet attiv u b'saħħtu** jista' jtejjeb l-effiċjenza tas-sistemi tas-saħħa u tal-kura soċjali, u potenzjalment jagħmilhom aktar sostenibbli.

3.3. Impjiegi u produttività – prospettiva territorjali

Il-mappa ta' hawn taht turi ż-żieda fil-ħajja tax-xogħol meħtieġa għall-ġlieda kontra t-tixjiet tal-popolazzjoni fir-reġjuni tal-UE. Wiehed minn kull hames reġjuni tal-UE huwa previst li jkollu popolazzjoni fl-età tax-xogħol li qed tikber bejn l-2020 u l-2040. Dawn ir-reġjuni spiss jinkludu l-belt kapitali, belt kbira oħra u/jew is-subborgi tagħhom. Il-kumpaniji fil-ftit reġjuni b'popolazzjoni fl-età tax-xogħol li qed tikber se jsibuha eħfef biex jimlew il-postijiet vakanti tagħhom u jespandu n-negozju tagħhom. Il-kumpaniji f'reġjun b'popolazzjoni fl-età tax-xogħol li qed tonqos, madankollu, huma aktar probabbli li jiffaċċjaw nuqqas ta' haddiema fin-nuqqas ta' zieda fil-mobbiltà tal-forza tax-xogħol. Bħala riżultat, se jkollhom jinvestu aktar fit-teknoloġija u l-innovazzjoni li jiffiraw ix-xogħol sempliċiment biex jipproduċu l-istess ammont ta' oġġetti jew servizzi.

Mappa 1. L-età massima tax-xogħol prevista li żżomm id-daqs tal-popolazzjoni fl-età tax-xogħol kostanti, 2040

Il-potenzjal tar-reġjuni anqas żviluppati, inklużi r-reġjuni rurali, jista' jiġi esplorat aktar, pereżempju biex jintużaw opportunitajiet emergenti fl-ekonomija tal-anzjani. Il-politika ta' koeżjoni għandha rwol sinifikanti fl-appoġġ għall-iżvilupp tagħhom. Iż-żoni rurali fl-Ewropa jvarjaw hafna b'xi whud li għandhom prestazzjoni tajba f'termini ekonomiċi u soċjali u oħrajn bi tnaqqis ekonomiku u/jew soċjali. Il-kwalità tal-hajja spiss titqies ahjar fiż-żoni rurali milli fil-bliet. Il-viċinanza għan-natura, l-arja nadifa, is-sens ta' komunità u l-akkomodazzjoni irhas jappellaw għan-nies mill-bliet. Jekk ikunu mghammra b'infrastruttura bażika suffiċjenti, facilitajiet tat-trasport u kundizzjonijiet għall-attività ekonomika, dawn jistgħu jkunu attraenti kemm għall-persuni fl-età tax-xogħol kif ukoll għal popolazzjoni li qed tixjeh.

Il-konnettività diġitali tista' tghin ukoll lit-territorji remoti b'aċċess għall-edukazzjoni ta' kwalità u opportunitajiet ta' impjieg ta' kwalità, kif muri matul il-kriżi tal-COVID-19. Il-kriżi enfazzzaw ukoll il-potenzjal tat-telexogħol għal xi professjonijiet bħala mod kif jiġi evitat l-ivvjaġġar bil-konsegwenzi kollha tiegħu fuq it-tniġġis tal-arja u l-użu tal-hin.

L-infrastruttura - mit-trasport għall-iskejjel, il-konnettività sal-akkomodazzjoni jew in-networks postali sal-kura tas-saħħa - u l-provvista tas-servizzi, bħall-edukazzjoni u t-taħriġ, is-saħħa u l-kura fit-tul, jistgħu jtejbaw l-opportunitajiet għall-iżvilupp, jekk jiġu adattati għall-htigijiet lokali.

3. *Liema miżuri ta' politika innovattivi jenhtieġ li jitqiesu aktar mill-qrib biex titjieb il-parteciċipazzjoni fis-suq tax-xogħol, b'mod partikolari minn haddiema akbar fl-età?*
4. *Hemm bżonn ta' aktar politiki u azzjoni li jappoġġaw l-intraprenditorija fost l-anzjani fil-livell tal-UE? X'tip ta' appoġġ huwa mehtieġ fil-livell tal-UE u kif nistgħu nibnu fuq l-eżempji ta' suċċess tal-innovazzjoni soċjali ta' mentoragg bejn l-imprendituri żgħażaġh u dawk akbar fl-età?*
5. *Kif jistgħu l-politiki tal-UE jghinu lir-reġjuni anqas żviluppati u ż-żoni rurali biex jiġġestixxu t-tixjeh u d-depopolazzjoni? Kif jistgħu t-territorji tal-UE affettwati mill-isfidi tad-depopolazzjoni u tat-tixjeh jagħmlu użu ahjar mill-ekonomija tal-anzjani?*

4. Opportunitajiet u sfidi godda fl-irtirar

Qatt qabel fl-istorja Ewropea ma kien hemm daqstant nies li gawdew hajja hekk b'saħħitha u twila. Hemm aktar nies li qed jibqgħu attivi għal aktar żmien, jestendu l-karrieri tax-xogħol tagħhom u jipparteciċipaw f'attivitajiet soċjali wara l-irtirar. Bis-saħħa ta' stili ta' hajja aktar tajbin għas-saħħa u l-progress mediku (prevenzjoni, dijanjozi u trattament tal-mard imtejba),

hafna mill-irtirati huma b'saħħithom u jistgħu jagħzlu kif iqattgħu l-hin tagħhom¹⁹. Dawn ir-realtajiet godda jbiddu l-perċezzjoni tagħna tat-tixji, u jifgħu dawl fuq il-kontribut importanti tal-persuni akbar fl-età fis-soċjetà u l-ekonomija permezz tat-tagħlim u l-koeżjoni interġenerazzjonali.

Fl-istess hin, l-istadju tal-irtirar jippreżenta sfidi għall-individwi iżda wkoll għas-sistemi ta' protezzjoni soċjali li jappoġġawhom. L-iżgurar tal-adegwatezza, l-affordabbiltà u s-sostenibbiltà tas-sistemi tal-pensjonijiet jirrikjedi li nevalwaw b'mod kritiku kemm huma adatti s-sistemi tal-pensjonijiet attwali biex jitrattaw popolazzjoni li qed tixjieħ malajr.

4.1. *Nibqgħu attivi*

L-attivitajiet tal-**volontarjat** jistgħu jippromwovu s-solidarjetà u l-kooperazzjoni interġenerazzjonali, filwaqt li joħolqu valur u jkunu ta' benefiċċju kemm għaž-żgħażaġħ kif ukoll għall-anzjani f'termini ta' għarfien, esperjenza u awtostima. Fl-istess hin, il-volontarjat għandu valur ekonomiku importanti. Id-*data* turi li madwar wiehed minn kull hamsa ta' dawk bejn il-65 u l-74 sena jipparteċipaw f'volontarjat formali filwaqt li persuni ta' 75 sena jew aktar jibqgħu wkoll involuti meta s-saħħa tagħhom tippermetti²⁰. Matul il-pandemija tal-COVID-19, l-irtirati għenu lill-komunità billi marru lura għax-xogħol mill-irtirar bħala persunal mediku jew infermiera, jew wettqu servizzi volontarji biex inaqqsu l-piż lil haddieħor fil-ħajja tagħhom ta' kuljum.

Hafna, speċjalment nisa akbar fl-età, huma **persuni li jindukraw mingħajr hlas**, prinċipalment fil-familja tagħhom (għall-ġenituri, sieheb, tfal jew neputijiet tagħhom), b'hekk jgħinu lill-ġenerazzjoni fl-età tax-xogħol biex jilhqqu bilanċ bejn ix-xogħol u l-ħajja tal-familja.

It-tagħlim interġenerazzjonali, inkluż il-mentoragg jew il-kondiviżjoni tal-esperjenza, jippermetti liż-żgħażaġħ u lill-anzjani jiskambjaw l-għarfien u l-kompetenzi. Hafna tagħlim interġenerazzjonali jseħh b'mod informali fil-komunità, f'attivitajiet madwar libreriji u mużewijiet, assoċjazzjonijiet kulturali, sportivi jew oħra, istituzzjonijiet reliġjużi, eċċ.

Il-**mobilità** attiva tappoġġa wkoll it-tixjiħ attiv. Il-mixi u ċ-ċiklizmu huma popolari f'hafna Stati Membri, inkluż fost il-persuni li għandhom aktar minn 65 sena. Forom godda ta' mobbiltà elettriċa, prinċipalment roti elettriċi, diġà qed jipprovdu rispons flessibbli għall-ħtiġijiet tal-mobbiltà ta' xi persuni akbar fl-età u jippermettulhom jużaw mezz attiv ta' trasport filwaqt li jnaqqsu l-emissjonijiet tagħhom mit-trasport.

4.2. *Faqar fix-xjuħija*

Għall-biċċa l-kbira tan-nies, l-irtirar iġib miegħu tnaqqis fl-introjtu u, għal xi whud, it-theddida tal-**faqar fix-xjuħija**. Hekk kif in-nies jikbru fl-età, jiffaċċaw riskji finanzjarji dejjem akbar relatati, pereżempju, mal-ħtieġa għall-kura tas-saħħa u speċjalment il-kura fit-tul.

¹⁹ Sors: L-edizzjoni tal-2020 tal-Eurostat, [Ageing Europe](#)

²⁰ Għal aktar informazzjoni ara t-tabella online tal-Eurostat: [ilc_scp19](#)

Il-pensjonijiet huma s-sors ewlieni tal-introjtu għall-biċċa l-kbira tal-persuni rtirati. Biex jigi żgurat li jibqgħu adegwati fid-dawl taż-żieda fl-istennija tal-ghomor, in-nies se jkollhom jaħdmu aktar fit-tul fil-futur. Madankollu, xi whud xorta se jkollhom riskju oghla ta' faqar fix-xjuħija minn oħrajn, inkluża l-prekarjeta' enerġetika. Dan jikkonċerna b'mod partikolari lil dawk li kellhom introjtu baxx, kellhom waqfiet fil-karriera tagħhom jew kienu f'impjiegi jew fi snajja' li pprovdew protezzjoni limitata, bħall-ħaddiema mhux standard u dawk li jaħdmu għal rashom.

Ir-riskju għadu oghla għal gruppi speċifiċi. Hemm it-tendenza li **n-nisa** jaqilgħu inqas, ikollhom karrieri iqsar u inqas lineari, jaħdmu part-time u jiehdu aktar responsabbiltajiet ta' kura bla ħlas. Il-pensjonijiet tan-nisa fl-UE huma bħala medja 29,5 % inqas minn dawk tal-irġiel²¹. Fl-2019, 37 % tal-**migranti** minn pajjiżi terzi kienu f'riskju ta' faqar u esklużjoni soċjali meta mqabbla ma' 22 % taċ-ċittadini mobbli tal-UE²². Fis-snin li ġejjin, huma jistgħu jiffaċċaw riskji oghla ta' faqar fix-xjuħija minhabba karrieri iqsar fl-UE.

L-anzjani b'diżabilità jistgħu jiffaċċaw problemi partikolari. Il-persuni fl-età tax-xogħol li jiżviluppaw diżabilità spiss jibbenefikaw minn appoġġ relatat mas-suq tax-xogħol biex jikkompensaw għat-telf ta' introjtu u għall-infiq żejjed. Filwaqt li dan mhuwiex biżżejjed f'ħafna każijiet, il-persuni li jiżviluppaw diżabbiltà wara l-irtirar spiss ma jkunux eliġibbli għal dawn il-benefiċċji.

Kaxxa 1. Awtonomija, parteċipazzjoni u drittijiet tal-anzjani

Il-Pilastru Ewropew tad-Drittijiet Soċjali jservi bħala boxxla fit-triq lejn kundizzjonijiet tax-xogħol u tal-ġhajxien aħjar għal kulhadd, irrispettivament mill-età, u d-drittijiet soċjali ġenwini. Dan jinkludi għadd ta' prinċipji li jiffukaw fuq l-isfidi tat-tixjiħ.

L-anzjani spiss isibu ruħhom f'sitwazzjoni ta' vulnerabbiltà; xi whud b'aktar minn mod wieħed, pereżempju, dawk b'mard jew b'diżabbiltà²³, dawk minn minoranza etnika jew reliġjuża jew dawk li huma LGBTQI. Xi whud jistgħu jehtiegu assistenza relatata direttament mal-protezzjoni tagħhom stess jew mal-assi tagħhom, bħal pereżempju li jiehdu ħsieb il-finanzi jew jimmanigġjaw it-trattament mediku. Dan ġie enfasizzat ukoll fl-Aġenda tal-Konsumatur il-Ġdida reċenti²⁴. Barra minn hekk, persuni anzjani vulnerabbli jistgħu jiffaċċaw ukoll riskju ta' abbuż bħal pereżempju minhabba abbandun, jew vjolenza fiżika jew mentali. L-effett qawwi fuq persuni anzjani vulnerabbli matul il-pandemija jenfasizza l-importanza li tiġi protetta l-awtonomija tagħhom, kif ukoll is-saħħa u l-kundizzjonijiet tal-ġhajxien tagħhom.

L-aċċess għall-prodotti, is-servizzi, inklużi s-servizzi pubbliċi, u l-parteċipazzjoni fil-ħajja politika, soċjali u kulturali jehtiegu dejjem aktar ħiliet diġitali. L-iżviluppi teknoloġiċi jistgħu jamplifikaw il-vulnerabbiltà tal-anzjani, pereżempju jekk ikunu inqas familjari jew komdi ma' għodod diġitali, jew jekk ikollhom aċċess limitat għat-teknoloġija diġitali. Dan jista'

²¹ Sors: It-tabella online tal-Eurostat ilc_pnp13.

²² Sors: It-tabella online tal-Eurostat ilc_peps05

²³ L-UE hija impenjata lejn il-Konvenzjoni tan-Nazzjonijiet Uniti dwar id-Drittijiet ta' Persuni b'Diżabilità (UNCPRD) biex tippoteġi d-drittijiet u d-dinjità tal-persuni b'diżabilità.

²⁴ COM(2020) 696 final, 13.11.2020

jagħmilhom aktar suxxettibbli għal frodi, inganni u kummerè qarrieqi kif rajna matul il-pandemija u l-konfinamenti. L-anzjani li jgħixu barra minn pajjiżhom jew li għandhom beni barra minn pajjiżhom jistgħu jkunu partikolarment vulnerabbli wkoll minhabba l-ostakli ta' lingwi barranin u sistemi amministrattivi u legali mhux magħrufa u miżuri speċifiċi għall-protezzjoni jistgħu jkunu meħtieġa f'sitwazzjonijiet transfruntiera.

Iż-żieda fl-għadd ta' anzjani fl-UE għib magħha tħassib speċifiku dwar is-sigurtà u s-sikurezza, peress li jistgħu jsibu ruħhom fil-mira ta' kriminali organizzati, pereżempju permezz ta' telefonati d-djar, frodi fit-toroq, serq mid-djar, serq mill-bwiet jew inganni u reati oħrajn.

Sabiex l-anzjani jkunu jistgħu jgawdu d-drittijiet u l-awtonomija tagħhom u jipparteċipaw fis-soċjetà kemm jista' jkun, dawn is-sitwazzjonijiet ta' vulnerabbiltà jeħtieġ li jiġu kkunsidrati u, meta jkun meħtieġ, jiġu indirizzati b'mod speċifiku minn dawk li jfasslu l-politika fil-livelli kollha.

4.3. Sistemi tal-pensjonijiet adegwati, ġusti u sostenibbli

L-isfida li jinżammu **pensjonijiet** adegwati, ġusti u sostenibbli **f'soċjetà li qed tixjieh** u l-ħtieġa li n-nies jakkumulaw tfaddil addizzjonali ġew enfasizzati ripetutament, b'mod partikolari fir-Rapporti dwar l-Adegwatezza tal-Pensjonijiet ippubblikati b'mod kongunt mill-Kunsill u mill-Kummissjoni ²⁵. Madankollu, fin-nuqqas ta' aktar riformi, aktar pensjonanti u inqas persuni fl-età tax-xogħol x'aktarx li jwasslu għal rati oġhla ta' kontribuzzjoni u rati aktar baxxi ta' sostituzzjoni tal-pensjonijiet sabiex tiġi żgurata s-sostenibbiltà tal-finanzi pubbliċi. Żviluppi bħal dawn jistgħu joħolqu piż doppju għall-generazzjonijiet iżgħar u b'hekk joħolqu domandi ta' ġustizzja intergenerazzjonali.

Hajjiet tax-xogħol itwal hija risposta ewlenija għalihom. Skont l-aktar projezzjoni tal-popolazzjoni reċenti tal-Eurostat, il-proporzjon ta' dipendenza tal-età avvanzata²⁶ tal-UE fl-2040 jibqa' fl-istess livell bħal fl-2020 biss jekk il-ħajja tax-xogħol tiġi estiża sal-età ta' 70 sena. Madankollu, hemm varjazzjonijiet sinifikanti bejn l-Istati Membri, li juru l-isfidi differenti madwar l-Ewropa. Sabiex il-proporzjon ta' dipendenza tal-età avvanzata nazzjonali jinżamm kostanti fl-2040 meta mqabbel mal-2020, il-projezzjonijiet jissuġġerixxu li Malta, l-Ungerija u l-Iżvezja jkollhom jestendu l-ħajja tax-xogħol sat-68 biss, filwaqt li l-Litwanja u l-Lussemburgu jkollhom jestenduh sat-72. Digà fl-2019, il-proporzjon ta' dipendenza tal-età avvanzata kien ivarja sostanzjalment minn 22 fil-Lussemburgu għal 39 fl-Italja u 38 fil-Finlandja²⁷.

Is-sistemi tal-pensjonijiet jistgħu jappoġġaw hajjiet tax-xogħol itwal billi jaġġustaw l-etajiet tal-irtirar jew ir-rekwiżiti tal-karriera, ir-rati tad-dovuti jew il-benefiċċji awtomatikament biex jirriflettu l-istennija tal-ghomor oġhla. Il-limitazzjoni tal-irtirar **kmieni** għal każijiet oġġettivament ġustifikati, l-istabbiliment ta' dritt ġenerali għax-xogħol lil hinn mill-età tal-

²⁵ Kull tliet snin il-Kunsill u l-Kummissjoni jippubblikaw b'mod kongunt ir-Rapport dwar it-Tixjiħ u r-Rapport dwar l-Adegwatezza tal-Pensjonijiet (l-edizzjonijiet li jmiss se jiġu ppubblikati fl-2021).

²⁶ Il-proporzjon ta' dipendenza tal-età avvanzata użat hawnhekk huwa l-proporzjon bejn l-għadd ta' persuni li għandhom 65 sena jew aktar u l-għadd ta' persuni bejn il-20 u l-64 sena. Il-valur huwa espress għal kull 100 persuna ta' età tax-xogħol (15-64).

²⁷ Sors: It-tabella online tal-Eurostat proj_19np u l-kalkoli magħmula mid-Direttorat Ġenerali għall-Politika Reġjonali u Urbana tal-Kummissjoni, aktar informazzjoni [hawnhekk](#).

pensjoni u skemi flessibbli tal-irtirar, jistghu jghinu biex is-sistemi tal-pensjonijiet isiru kemm adegwati kif ukoll sostenibbli.

Ir-riformi biex jiġu mmodernizzati s-sistemi tal-pensjonijiet jehtieġ li jikkunsidraw bir-reqqa **l-logika ta' ridistribuzzjoni u ġustizzja** tas-sistemi tal-pensjonijiet. Fatturi li jistghu jitqiesu jinkludu l-piż demografiku li qed jiżdied fuq il-ġenerazzjonijiet futuri, trattament ġust tal-haddiema li jidhlu fis-suq tax-xogħol kmieni, il-kapaċità ridistributtiva fost il-gruppi ta' introjtu differenti, il-protezzjoni ta' interruzzjonijiet fil-karriera relatati mal-familja u t-tnehhija gradwali ta' skemi ta' pensjonijiet preferenzjali.

Il-pensjonijiet li jippermettu standards tal-ġhajxien dinjitużi fix-xjuhija għandhom ikunu disponibbli għal dawk li mhux se jkun jista' jkollhom hajja tax-xogħol itwal fil-futur. Dan jista' jinkiseb, pereżempju, permezz ta' krediti tal-pensjoni, pensjonijiet minimi, pensjonijiet ibbażati fuq ir-residenza u l-assistenza soċjali mmirati lejn, jew disponibbli wkoll għall-anzjani.

L-iżgurar li s-sistemi tal-pensjonijiet ikopru tipi differenti ta' attività ekonomika, pereżempju billi **jigi estiż l-aċċess** għal aktar tipi ta' haddiema u għal dawk li jahdmu għal rashom, jghin biex jissalvagwardja l-adegwatezza u l-baži ta' kontribuzzjoni tagħhom u jimmitiga l-inugwaljanzi fis-suq tax-xogħol. Peress li l-bidliet fl-ekonomija u fid-dinja tax-xogħol jistghu jaffettwaw il-baži tal-kontribuzzjoni, l-Istati Membri jista' jkollhom bżonn jikkunsidraw mill-ġdid min fejn jiġu r-rizorsi għas-sistemi ta' protezzjoni soċjali tagħhom.

Iċ-ċittadini jehtieġ li jsiru konxji tal-istatus tal-intitolamenti tal-irtirar tagħhom. **Pensjonijiet supplimentari** ta' kwalità għolja, sikuri u kosteffettivi, inkluż il-prodott tal-pensjoni personali pan-Ewropew (PEPP)²⁸, li jikkomplementaw l-iskemi statutorji tal-pensjonijiet jistghu jipprovdu tfaddil addizzjonali għall-irtirar. Il-politiki li jiffaċilitaw u jinkoraġġixxu l-partecipazzjoni fi skemi ta' pensjonijiet supplimentari għandhom jikkunsidraw l-ispiża fiskali u l-effett distributtiv tagħhom, u jsibu bilanċ bejn kopertura wiesgħa u inkluziva u salvagwardji kontra l-effetti tal-volatilità tas-suq fuq naħa u l-kosteffettività fuq in-naħa l-oħra.

6. *Kif jistghu jiġu appoġġati ahjar il-volontarjat minn persuni akbar fl-età u l-apprendiment interġenerazzjonali, inkluż bejn il-fruntieri, biex jitrawmu l-kondiviżjoni tal-ġharfien u l-partecipazzjoni taċ-ċittadini? Xi rwol jista' jkollha pjattaforma diġitali jew inizjattivi oħrajn fil-livell tal-UE u lil min għandhom jiġu indirizzati dawn l-inizjattivi? Kif jista' l-volontarjat miż-żgħażaġh flimkien mal-anzjani u għall-anzjani jiġi kkombinat f'inizjattivi transġenerazzjonali?*
7. *X'servizzi u ambjent abilitanti jehtieġ li jkunu stabbiliti jew imtejba sabiex jiġu żgurati l-awtonomija, l-indipendenza u d-drittijiet tal-anzjani u biex jippermettu l-partecipazzjoni tagħhom fis-soċjetà?*
8. *L-UE, kif tista' tappoġġa lill-anzjani vulnerabbli li ma jkunux f'pożizzjoni li jiproteġu l-interessi finanzjarji u personali tagħhom stess, b'mod partikolari f'sitwazzjonijiet transfruntiera?*

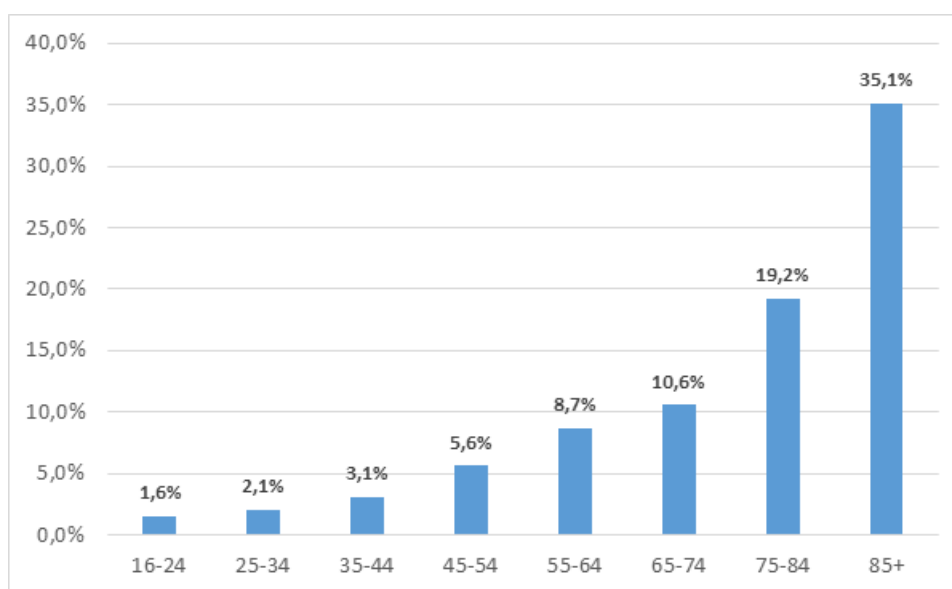
²⁸ Il-PEPP hija skema tal-pensjoni personali volontarja li mistennija tiġi introdotta fl-2022 li se toffri lill-konsumaturi prodott pan-Ewropew ġdid biex ifaddlu għall-irtirar. Cf. Ir-Regolament (UE) 2019/1238 tal-20 ta' Ġunju 2019.

9. *L-UE, kif tista' tappoġġa l-isforzi tal-Istati Membri biex tiġi żgurata aktar ġustizzja fis-sistemi ta' ħarsien soċjali fost il-ġenerazzjonijiet, il-ġeneri, l-etajiet u l-gruppi ta' introjtu, filwaqt li tiżgura li jibqgħu fiskalment sodi?*
10. *Kif jistgħu jitnaqqsu u jiġu indirizzati r-riskji tal-faqar fix-xjuħija?*
11. *Kif nistgħu niżguraw pensjonijiet adegwati għal daww (l-aktar in-nisa) li jkollgħu perjodi kbar tal-ħajja tax-xogħol tagħhom f'xogħol bla ħlas (spiss l-ġhoti tal-kura)?*
12. *Xi rwol jista' jkollhom il-pensjonijiet supplimentari fl-iżgurar ta' introjti adegwati għall-irtirar? Kif jistgħu jiġu estiżi madwar l-UE u x'jista' jkun ir-rwol tal-UE f'dan il-proċess?*

5. L-issodisfar tal-htigijiet dejjem jikbru ta' popolazzjoni li qed tixxjeh

Minkejja titjib fl-istennija tal-ghomor b'saħħa tajba, aktar ma tkun kbir fl-età aktar ikun hemm possibbiltajiet ta' mard jew diżabbiltà. B'mod gradwali, ħafna anzjani jsiru fragli u jiddependu fuq il-kura fit-tul.

Illustrazzjoni 1. Ir-rati ta' dipendenza tal-UE²⁹ jizdiedu bl-età, 2015-2019

Sors: Il-kalkolu tad-Direttorat Ġenerali għall-Affarijiet Ekonomiċi u Finanzjarji tal-Kummissjoni bbażat fuq it-tabella tad-data online tal-Eurostat hlth_silc_06

Il-promozzjoni tas-saħħa u l-prevenzjoni tal-mard, fil-forma ta' stili ta' ħajja tajbin għas-saħħa, is-saħħa u s-sigurtà fuq il-post tax-xogħol, u ħajjiet soċjali attivi jistgħu jgħinu biex jillimitaw jew jipposponu dawn il-problemi. Il-politiki ta' appoġġ, bħat-tigdid urban, iż-żoni rurali rivitalizzati u l-aċċessibbiltà fil-bini u t-trasport, jistgħu jgħinu biex jiffaċilitaw il-ħajja, b'mod partikolari għal persuni b'mobilità limitata.

Filwaqt li politiki bħal dawn jistgħu jgħinu biex itaffu l-isfida kumplessivi, it-tixjiħ u l-longevità se jwasslu invarjabbilment għal zieda strutturali fid-domanda aggregata għall-kura

²⁹ Nota: Ir-rati ta' dipendenza huma kkalkulati bħala medja fuq ħames snin ta' limitazzjonijiet severi fit-tul suġġettivi annwali fl-attivitajiet tas-soltu minhabba problema tas-saħħa.

tas-saħħa u s-servizzi tal-kura fit-tul³⁰. Dan huwa aggravat għal xi reġjuni remoti u rurali li tipikament jiffaċċaw sfidi f'termini ta' kwalità u skala tas-servizzi soċjali pprovduti.

Il-mod kif is-soċjetajiet jippreparaw għat-tixjijih irid imur lil hinn minn kwistjonijiet ekonomiċi u minn servizzi ta' kwalità u affordabbli. Irridu naħsbu dwar kif il-generazzjonijiet jgħixu flimkien. Thassib minnhom huwa r-riskju dejjem jikber ta' **solitudni u iżolament soċjali** fost il-persuni kemm inqas u kemm iktar avvanzati fl-età, kif esperjenzat minn ħafna mhux l-inqas matul il-pandemija tal-COVID-19. Filwaqt li jidher inqas, dan għandu impatt reali fuq is-sistemi ekonomiċi, soċjali u tal-kura tas-saħħa tagħna u jisthoqqlu l-attenzjoni ta' dawk li jfasslu l-politika.

5.1. L-issodisfar tal-htigijiet tas-saħħa u tal-kura fit-tul ta' popolazzjoni li qed tixjiej

B'rizultat tal-bidla demografika, se jkun hemm aktar pazjenti anzjani li jbatu minn mard kroniku u, f'ħafna kazijiet, minn diversi mard. Kważi nofs il-persuni ta' 65 sena jew aktar huma meqjusa li għandhom diżabbiltà jew limitazzjoni fit-tul fl-attività tagħhom. Barra minn hekk, l-effetti tat-tibdil fil-klima, id-diżastri naturali u d-degradazzjoni ambjentali u t-tniġġis għandhom it-tendenza li jżidu b'mod sproporzjonat il-persjoni fuq is-saħħa tal-anzjani. Dan se jżid il-htieġa għal **kura tas-saħħa** u servizzi oħrajn ta' kura jew appoġġ.

Għalkemm kemm is-sistemi tal-kura tas-saħħa kif ukoll dik tal-kura fit-tul se jkollhom bżonn jilqgħu domanda akbar, huma jiffaċċaw sfidi differenti, bħal fir-rigward tal-forza tax-xogħol tagħhom, il-kopertura tal-protezzjoni soċjali jew l-istandards ambjentali.

Reazzjoni politika komprensiva tista' tinvolvi investiment f'servizzi u infrastruttura ta' kwalità, kif ukoll fir-riċerka u l-innovazzjoni fil-qasam tal-kura tas-saħħa, l-iżgurar tal-aċċess għall-kura tas-saħħa, l-offerta ta' kundizzjonijiet tax-xogħol attraenti biex jiġi indirizzat in-nuqqas ta' persunal u l-isfruttar ta' teknoloġija innovattiva biex tittejjeb l-effiċjenza. Il-progress teknoloġiku jagħmilha possibbli li jiġu pprovduti ċerti servizzi u terapiji b'modi godda, minflok fl-isptarijiet. Provvediment akbar ta' **infrastruttura** tal-kura ambulatorja u komunitarja mhux talli tipprovdi kura tas-saħħa u soċjali aħjar, imma tista' wkoll tippermetti lill-anzjani jieħdu sehem f'attivitajiet soċjali u ta' benessri.

Hemm potenzjal ta' 8 miljun opportunità ta' impjieg fis-settur tal-kura tas-saħħa u tal-kura soċjali fl-10 sena li ġejjin. Dan se jirrikjedi aktar speċjalisti u titjib tal-hiliet u tahrig mill-ġdid tal-haddiema, li se jiġi indirizzat b'mod partikolari permezz tal-Patt għall-Hiliet imniedi f'Novembru 2020. Barra minn hekk, il-**mobbiltà transfruntiera** tal-persunal jista' jkollha rwol biex jiġi indirizzat in-nuqqas ta' persunal tal-kura tas-saħħa. Fl-2018, iċ-ċittadini tal-UE li jahdmu fi Stat Membru li mhuwiex pajjiżhom kienu jirrappreżentaw kważi 5 % tal-forza tax-xogħol tal-kura tas-saħħa u tal-kura fit-tul, filwaqt li l-immigranti minn barra l-UE ammontaw għal 9,1 %³¹. L-integrazzjoni tal-kunsiderazzjonijiet tal-kura tas-saħħa u tal-kura fit-tul fil-kanali eżistenti tal-migrazzjoni legali jistgħu jtejbju wkoll l-użu tal-hiliet tal-migranti fl-UE.

³⁰ Il-prinċipji 16 u 18 tal-Pilastru Ewropew tad-Drittijiet Soċjali jistabbilixxu “d-dritt għal aċċess f'waqtu għal kura tas-saħħa affordabbli, preventiva u kurattiva ta' kwalità tajba” u “d-dritt għal servizzi ta' kura fit-tul ta' kwalità tajba affordabbli, b'mod partikolari l-kura fid-djar u l-kura bbażata fil-komunità”.

³¹ JRC, *Health care and long-term care workforce: Demographic challenges and potential contribution of migration and digital technology*, <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC121698>

L-ghadd ta' persuni potenzjalment fil-bżonn ta' **kura fit-tul** mistenni jiżdied minn 19,5 miljun fl-2016 għal 23,6 miljun fl-2030 u 30,5 miljun fl-2050 fl-EU27³². Id-dipendenza fuq carers informali ma għadhiex sostenibbli, peress li l-ghajnuna mill-membri tal-familja hija dejjem aktar diffiċli biex tiġi żgurata, meta l-familji qed ikollhom inqas tfal, qed jgħixu aktar separatament, u bin-nisa jipparteċipaw aktar fis-suq tax-xogħol.

L-Istati Membri jiffaċċaw sfidi komuni fil-kura fit-tul, li jinkludu l-iżgurar tal-**aċċess**, l-**affordabbiltà** u l-**kwalità**, tal-kura fit-tul, kif ukoll forza tax-xogħol adegwata. Hawn li jehtieġu l-kura ma jistgħux jaċċessawha minhabba lakuni fil-provvista, spejjeż kbar, u nuqqas ta' protezzjoni soċjali jew kopertura tal-assigurazzjoni biex tiġi żgurata l-affordabbiltà. Mingħajr protezzjoni soċjali adegwata, il-htieġa għal kura fit-tul tista' twassal lill-individwi għall-faqar. Dan ir-riskju jehtieġ li jitqabbel maż-żamma tas-sostenibbiltà fiskali tas-sistemi f'soċjetà li qed tixjieh.

Il-kura fit-tul ta' **kwalità** hija importanti biex jiġu żgurati d-dinjità personali, l-ghazla, il-benessri, kif ukoll biex jiġu evitati ospitalizzazzjonijiet mhux mehtieġa. Bhalissa, hemm standards ta' kwalità u interpretazzjonijiet differenti madwar l-UE u l-Istati Membri jinsabu fi stadji differenti ta' assigurazzjoni tal-kwalità. Importanti li wieħed jinnota li hemm modi differenti kif tingħata kura fit-tul ta' kwalità. L-offerta ta' provvista ta' servizzi bbażati fil-komunità għall-anzjani li jehtieġu kura fit-tul, inkluzi dawk b'diżabbiltà, tista' tappoġġa d-dritt tagħhom li jgħixu b'mod indipendenti fil-komunità, sakemm dan ikun possibbli. Servizzi residenzjali jew servizzi oħrajn, min-naħa l-oħra, jistgħu jiżguraw il-forniment ta' servizzi tal-kura li jaqbu l-kapaċitajiet ta' ambjenti bbażati fil-komunità.

Ir-reklutagg u ż-żamma ta' **persunal** ikkwalifikat biex jaħdem fil-kura fit-tul huma diffiċli minhabba paga baxxa u kundizzjonijiet tax-xogħol impenjattivi. Dan iżid il-pressure fuq il-carers informali - normalment nisa - li jbatu biex jibbilanċjaw il-kura u x-xogħol imħallas, spiss b'kost għas-soċjetà bħal effetti negattivi fuq is-saħħa u l-benesseri, tnaqqis fil-partiċipazzjoni fis-suq tax-xogħol u introjtu mnaqqas.

Kif enfasizzat fil-Komunikazzjoni dwar Ewropa soċjali b'saħħitha għal tranżizzjonijiet ġusti³³, l-iżvilupp ta' **sistemi ta' kura fit-tul b'saħħithom** se jtejjeb l-aċċess għal kura fit-tul affordabbli u ta' kwalità, jiżgura haġġiet dinjitużi fix-xjuħija u jagħti spinta lill-opportunitajiet ta' impjieġ fl-ekonomija tal-kura. Rapport kongunt tal-Kummissjoni Ewropea u tal-Kumitat tal-Protezzjoni Soċjali, li jrid jiġi ppubblikat fl-2021, se jixhet dawl fuq is-sitwazzjoni attwali tas-sistemi tal-kura fit-tul madwar l-UE kif ukoll fuq l-impatt tal-pandemija tal-COVID-19.

L-introduzzjoni fuq skala kbira ta' **innovazzjoni soċjali u teknoloġika**, bħas-saħħa elettronika, is-saħħa mobbli, it-telecare, il-kura integrata jew l-ghajxien indipendenti, tista' ttejjeb sostanzjalment l-effiċjenza tas-sistemi tal-kura tas-saħħa u tal-kura fit-tul. Il-mudelli ta' telesorveljanza tal-kura tas-saħħa, b'mod partikolari dawk li jinkludu pazjenti u membri tal-familja fl-iskwadra tal-kura, urew benefiċċji ċari għall-pazjenti b'mard kroniku³⁴.

L-integrazzjoni tal-kura permezz ta' kooperazzjoni mill-qrib u kondivizzjoni ta' informazzjoni bejn il-professjonisti, il-pazjenti u l-carers (inkluzi carers informali) għandha l-

³² Projezzjonijiet mir-Rapport dwar it-Tixjiħ 2018.

³³ COM(2020) 14 final, 14.1.2020

³⁴ *Transforming the future of ageing*, SAPEA (2019) <https://www.sapea.info/wp-content/uploads/tfa-report.pdf>

potenzjal li trazzan l-ispejjeż dejjem jizdiedu tal-kura tas-saħħa u l-kura soċjali u fl-istess hin tgħin lill-anzjani jibqgħu indipendenti għal żmien itwal u jżidu l-benessri tagħhom.

L-intrapriżi soċjali u l-organizzazzjonijiet mingħajr skop ta' qligħ, (b'mod partikolari l-impriżi mutwi), qed jintużaw dejjem aktar biex jipprovdu servizzi tal-kura tas-saħħa u tal-kura soċjali, inkluż għall-anzjani. Dawn jistgħu jkunu effettivi minhabba l-għeruq u l-għarfien lokali tagħhom u l-għanijiet soċjali espliciti tagħhom.

L-UE tappoġġa lill-Istati Membri biex j avvanzaw is-sistemi u r-riformi tal-kura fit-tul permezz ta' hidma analitika, skambji reċiproċi, gwida politika, kif ukoll finanzjament tal-UE. L-isfidi fil-kura fit-tul u fil-kura tas-saħħa huma riflessi wkoll fis-Semestru Ewropew. L-UE tiffacilita l-koordinazzjoni tas-sistemi tas-sigurtà soċjali nazzjonali, filwaqt li tippoteġi d-drittijiet tal-persuni li jiċċaqalqu fl-Ewropa, inkluż l-aċċess tagħhom għall-benefiċċji tal-kura fit-tul³⁵. Bosta inizjattivi se jgħinu biex itejbu s-sitwazzjoni tal-carers informali u jiżguraw paga adegwata fis-settur, bħad-Direttiva dwar il-bilanċ bejn ix-xogħol u l-ħajja privata, jew il-proposta għal Direttiva dwar pagi minimi adegwati³⁶. Fil-kuntest tal-COVID-19, l-analizi tal-impatt tagħha fuq il-kura fit-tul³⁷ u l-gwida pprovduta dwar il-ġestjoni tal-pandemija fl-ambjent tal-kura fit-tul³⁸ jenfasizzaw id-dgħufijiet strutturali.

5.2. Mobbiltà, konnettività u aċċessibbiltà

Soċjetajiet li qed jixjiehu fl-Ewropa jirrappreżentaw xejra demografika li x'aktarx issawwar ix-xejriet tal-**mobbiltà** fil-futur. Il-fornituri tat-trasport pubbliku se jkollhom jadattaw ruhhom għal għadd dejjem akbar ta' passiġġieri b'dizabbiltà jew b'mobbiltà ridotta u jinvestu f'infrastruttura u f'vetturi tat-trasport intelligenti u mingħajr ostakli. B'popolazzjoni anzjana predominantement femminili, il-mobbiltà jista' jkollha tiffoka aktar fuq il-ħtiġijiet speċifiċi tan-nisa f'termini ta' hin u skop tal-ivvjaġġar, ir-rotta u d-distanza tal-ivvjaġġar kif ukoll is-sikurezza.

L-awtomatizzazzjoni u d-diġitalizzazzjoni tat-trasport jistgħu jgħinu jnaqqsu l-għadd ta' incidenti, itejbu l-operazzjonijiet tal-ivvjaġġar u tat-trasport, jippromwovu l-multimodalità, inaqqsu l-konsum tal-enerġija u t-tniġġis, u jottimizzaw l-użu tar-riżorsi u l-infrastruttura. Min-naħa l-oħra, dawn jippreżentaw ukoll sfidi għall-anzjani li m'għandhomx ħiliet diġitali bażiċi jew li għandhom aċċess limitat għall-internet. Dawk l-isfidi huma partikolarment rilevanti għall-anzjani li jgħixu f'żoni rurali.

Jenħtieġ li, fl-organizzazzjoni **tal-infrastruttura u s-servizzi urbani**, jitqiesu l-ħtiġijiet u l-kapaċitajiet differenti tal-anzjani. Ħafna bliet diġà jqisu s-saħħa, l-ugwaljanza bejn il-ġeneri u kunsiderazzjonijiet oħrajn fil-pjanijiet tal-mobbiltà urbana tagħhom. L-aċċessibbiltà tikkontribwixxi għall-inkluzjoni soċjali. Soluzzjonijiet ta' akkomodazzjoni adattati u "djar intelligenti" b'sensuri u sistemi awtomatizzati għall-apparati elettrici, id-dawl u t-tiġin jistgħu jtejjbu s-sikurezza tal-anzjani li jgħixu waħedhom u jżidu d-durabbiltà u riutilizzabbiltà tal-prodotti.

³⁵ Ir-Regolament (KE) Nru 883/2004 tad-29 ta' April 2004.

³⁶ Id-Direttiva (UE) 2019/1158 tal-20 ta' Gunju 2019 u COM(2020)682 final, 28.10.2020.

³⁷ Rapport konġunt tal-Kummissjoni Ewropea u l-Kumitat tal-Protezzjoni Soċjali li jrid jiġi ppubblikat fl-2021.

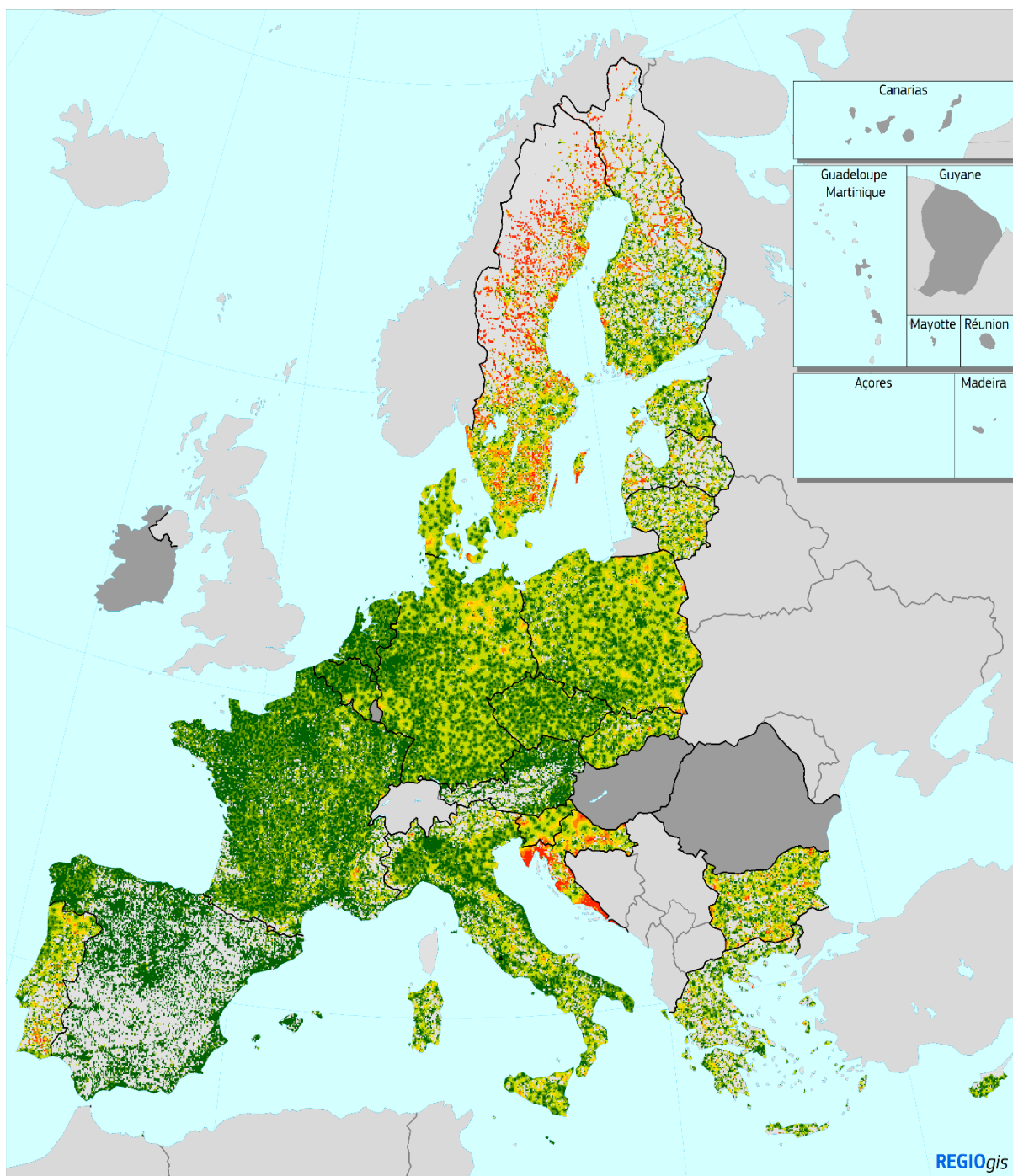
³⁸ <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/surveillance-COVID-19-long-term-care-facilities-EU-EEA>

5.3. Differenzi territorjali fl-aċċess għall-kura u s-servizzi

Għalkemm il-biċċa l-kbira tal-pajjiżi tal-UE kisbu kopertura universali għal sett ewlieni ta' servizzi tas-saħħa, il-firxa tas-servizzi u l-grad ta' qsim tal-ispejjeż ivarjaw b'mod sinifikanti bejn il-pajjiżi. L-aċċess effettiv għall-kura jista' jiġi ristrett għal raġunijiet finanzjarji, nuqqas ta' persunal, hinijiet twal ta' stennija u distanza eċċessiva biex wiehed jivvjagġa lejn l-eqreb faċilità tal-kura tas-saħħa. Xi Stati Membri jirreġistraw problemi fl-aċċess **għall-kura tas-saħħa** f'żoni rurali u periferiċi. Dawn l-oqsma huma magħrufa bħala “deżerti mediċi”³⁹. Id-disparitajiet reġjonali fl-aċċess għall-kura tas-saħħa laħqu momentum għdid matul il-pandemija tal-COVID-19. Dan huwa ugwalment rilevanti għall-aċċess għas-servizzi u l-infrastruttura tal-kura fit-tul.

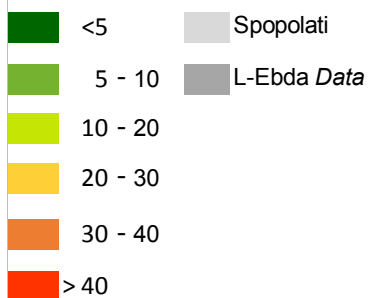
³⁹ Sors: Tabella online tal-Eurostat: hlth_silc_21. Ara wkoll [il-mappa tal-faċilitajiet tal-kura tas-saħħa fl-UE](#).

Mappa 2. Hin tas-sewqan sal-eqreb faċilità tal-kura tas-saħħa

Ħin tas-sewqan sal-eqreb faċilità tal-kura tas-saħħa

Minuti

Sorsi:

Eurostat, abbażi ta' sorsi tad-*data* nazzjonali uffiċjali

0 500 Km

© EuroGeographics Association għall-fruntieri amministrattivi

It-teknoloġija tista' tghin biex ittejjeb l-aċċess għall-kura tas-saħħa għall-anzjani, b'mod partikolari fiż-żoni remoti. Is-soluzzjonijiet diġitali għandhom rwol importanti biex jingħalqu l-lakuni u qed isiru dejjem aktar komuni, pereżempju għat-telekonsultazzjonijiet. Dan se jirrikjedi taħriġ u appoġġ xierqa fl-użu ta' għodod ta' dan it-tip.

Id-densitajiet baxxi tal-popolazzjoni jagħmluha diffiċli għall-muniċipalitajiet rurali li joffru **trasport** pubbliku kosteffettiv, regolari u konvenjenti li jkun aċċessibbli u affordabbli wkoll għall-anzjani. Jekk il-faċilitajiet lokali, bħall-ħwienet, il-banek, il-kura tas-saħħa, eċċ. jagħlqu, in-nies ikollhom jivvjaġġaw aktar biex jaċċessaw dawn is-servizzi, kwistjoni li tista' taffettwa b'mod sproporzjonat lir-residenti rurali anzjani. Soluzzjonijiet ta' servizzi innovattivi, ibbażati fil-komunità, u xi kultant mobbli, jistgħu jgħinu biex jimtlew il-lakuni, filwaqt li jinżamm l-aċċess għas-servizzi f'żoni b'popolazzjoni baxxa.

Kaxxa 2. L-indirizzar tal-htigijiet tal-generazzjonijiet kollha

Wahda mill-kwistjonijiet il-kbar fid-dibattitu dwar ir-reazzjoni għat-tixjiħ hija l-gustizzja intergenerazzjonali. L-isfida hija li jinżamm livell adegwat ta' protezzjoni soċjali mingħajr ma jitqiegħed piż eċċessiv fuq il-popolazzjoni fl-età tax-xogħol li qed tonqos u li l-kontribuzzjonijiet tagħha jirrapprezentaw l-akbar sors ta' finanzjament għas-sistemi soċjali. It-trasferiment tal-piż tat-taxxa minn fuq ix-xogħol għal fuq it-tniġġis, kif propost fil-Patt Ekoloġiku Ewropew, jista' joffri soluzzjonijiet godda. Fin-nuqqas ta' aktar riformi, id-diversità li qed tiżdied fis-suq tax-xogħol għandha inqas nies koperti mis-sistemi ta' protezzjoni soċjali u li jikkontribwixxu għalihom.

Jehtieg li s-sostenibbiltà tal-finanzi pubbliċi tiġi mmonitorjata mill-qrib, speċjalment għall-pajjiżi b'dejn pubbliku għoli. Bħalissa, l-ispiza totali tan-nefqa pubblika relatata mal-età taqbeż il-25 % tal-PDG kumplessiv tal-UE. Fir-*Rapport dwar it-Tixjiħ tal-2018*, dawn il-kostijiet kienu previsti li jizdiedu b'1.1 punt percentwali (pp) sal-2070, b'żieda ta' 3 pp jew aktar fi 11-il Stat Membru. Iż-żieda hija xprunata prinċipalment mill-infiq fuq il-kura fit-tul u l-kura tas-saħħa f'konformità mal-htieġa li jiġu ssodisfati b'mod adegwat il-htigijiet ta' popolazzjoni li qed tixjiej. Barra minn hekk, ir-riżultat tal-ġlieda kontra l-COVID-19 u tal-konsegwenzi ekonomiċi tal-miżuri ta' konfinament holqu sfidi ulterjuri.

Fil-prattika, madankollu, iż-żieda fl-infiq relatat mal-età tista' tkun saħansitra oghla, pereżempju, jekk ir-riformi tal-pensjonijiet tal-passat jitreggħu lura jew jiġu adottati riformi godda li jzidu l-infiq. Fil-qasam tal-kura tas-saħħa u l-kura fit-tul, il-progress teknoloġiku jista' jgħin biex titjeb il-kwalità tas-servizzi, iżda jista' jwassal ukoll għal nefqa oghla; bl-istess mod, aċċess aħjar għall-kura fit-tul affordabbli jista' jehtieg finanzjament pubbliku addizzjonali.

Is-sostenibbiltà u l-adegwatezza fiskali huma marbutin ma' xulxin, peress li l-Ewropa hija impenjata bis-shiħ li żżomm l-istandards soċjali għoljin tagħha. Il-miżuri ta' politika jistgħu jgħinu biex jiġu rrikonċiljati s-sostenibbiltà soċjali u dik fiskali billi tittawwal l-ħajja tax-xogħol filwaqt li jzidu l-kopertura u joħolqu ripensament tas-sistemi ta' protezzjoni soċjali.

5.4. It-titjib tal-benessri permezz tas-solidarjetà intergenerazzjonali

Il-porzjon dejjem jikber ta' anzjani jista' jfisser li jkun mehtieġa politiki biex jiġu indirizzati l-htigijiet soċjali u emozzjonali, bħas-sikurezza u l-interazzjoni soċjali. It-taħlit soċjali huwa limitat mill-fatt li l-gruppi ta' età jingabru f'distretti u reġjuni differenti skont il-preferenzi

residenzjali li jiddependu fuq l-istadju tal-ħajja tagħhom. L-istudenti żgħażaġh għandhom ix-xejra li jfittxu ċ-ċentri tal-bliet, il-familji żgħażaġh joqogħdu fis-subborgi, filwaqt li l-anzjani jiċċaqalqu lejn żoni b'popolazzjoni inqas densa u b'distanzi ikbar miċ-ċentri tal-bliet. Dawn ix-xejriet ta' moviment skont l-età⁴⁰ jista' jkollhom implikazzjonijiet għall-**koeżjoni intergenerazzjonali**.

Huwa stmat li madwar 30 miljun adult fl-UE iħossu **waħedhom**⁴¹ ta' spiss. Is-solitudni taffettwa l-gruppi tal-etajiet kollha. Fatturi bħal nuqqas ta' saħħa, ċirkostanzi ekonomiċi sfavorevoli u għajxien waħedhom huma assoċjati ma' livelli oġhla ta' solitudni.

Il-kriżi tal-COVID-19 enfasizzat l-importanza ġenerali tas-**saħħa mentali**. Il-konfinamenti kellhom impatt sinifikanti fuq persuni anzjani ħafna u fragli li jgħixu f'dar ta' kura residenzjali, li spiss ma jkollhomx aċċess għal komunikazzjoni diġitali jew il-ħiliet biex jużawha. L-investiment fil-ħiliet diġitali, l-iżvilupp tal-komunità u l-koeżjoni intergenerazzjonali jistgħu jipprevjenu d-deterjorament tas-saħħa u l-benessri mentali u jnaqqsu l-inugwaljanzi.

L-anzjani f'saħħithom jistgħu jikkontribwixxu b'mod sostanzjali għall-produzzjoni ta' valur soċjali u ekonomiku fis-soċjetajiet tagħna. Il-hela tal-ħiliet konjittivi tagħhom mhux talli hija ta' detriment għas-saħħa mentali u fiżika u l-benessri tagħhom, imma hija wkoll opportunità mitlufa għall-komunità.

Hemm tendenza dejjem tikber, iżda li għadha fil-bidu, li tiġi organizzata "**akkomodazzjoni multigenerazzjonali**", xi drabi fil-forma ta' kooperattivi tal-akkomodazzjoni, li jistgħu jipprovdu kumpanija għal residenti anzjani, it-trasferiment ta' ħiliet u għarfien lir-residenti ta' età iżgħar, u interazzjonijiet soċjali siewja għal kulhadd.

13. *L-UE, kif tista' tappoġġa l-isforzi tal-Istati Membri biex jirrikonċiljaw kopertura adegwata u affordabbli tal-kura tas-saħħa u tal-kura fit-tul adegwati u affordabbli mas-sostenibbiltà fiskali u finanzjarja?*
14. *L-UE, kif tista' tappoġġa lill-Istati Membri fl-indirizzar tal-isfidi komuni tal-kura fit-tul? X'objettivi u miżuri jenħtieġ li jiġu segwiti permezz ta' qafas ta' politika tal-UE li jindirizza l-isfidi bħall-aċċessibbiltà, il-kwalità, l-affordabbiltà jew il-kundizzjonijiet tax-xogħol? X'inhuma l-kunsiderazzjonijiet li jridu jsiru għal żoni b'densità ta' popolazzjoni baxxa?*
15. *L-anzjani, kif jistgħu jaħsdu l-benefiċċji tad-diġitalizzazzjoni tal-mobbiltà u tas-servizzi tas-saħħa? Kif jistgħu jitjiebu l-aċċessibbiltà, id-disponibbiltà, l-affordabbiltà u s-sikurezza tal-alternattivi tat-trasport pubbliku għall-anzjani, b'mod partikolari fiż-żoni rurali u remoti?*
16. *Ahna konxji biżżejjed tal-kawżi u l-impatti tas-solitudni fit-tfassil tal-politika tagħna? X'passi jistgħu jittieħdu biex jiġu evitati s-solitudni u l-iżolament soċjali fost l-anzjani? X'appoġġ tista' tagħti l-UE?*

⁴⁰ JRC, *Demographic landscape of EU territories — challenges and opportunities in diversely ageing regions*, <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC123046>.

⁴¹ JRC, Tagħrif politiku: *Loneliness – an unequally shared burden in Europe*, 2019

17. Xi rwol jista' jkollhom l-ghajxien u l-akkomodazzjoni multigenerazzjonali fl-ippjanar urban u rurali fl-indirizzar tal-isfidi ta' popolazzjoni li qed tixjieh? Kif tista' tigi sfruttata ahjar?

6. Prospettiva

It-tixjij u l-isfidi u l-opportunitajiet tiegħu huma preżenti tul hajjitna iżda l-perspettivi tagħna jinbidlu. Hafna żgħażaġh illum isibuha diffiċli biex jidhlu fis-suq tax-xogħol u l-kriżi attwali tal-COVID-19 aggravat is-sitwazzjoni. Fit-terminu itwal, il-prospett ta' stennija tal-ghomor itwal minn dik tal-generazzjoni ta' nanniethom jispjega hafna mill-ghazliet li jagħmlu ż-żgħażaġh, inkluż dwar l-edukazzjoni, il-hajja tax-xogħol, il-waqfiet fil-karriera. Dan min-naħa tiegħu għandu impatti fuq saħħithom, u posthom fl-ekonomija u s-soċjetà. Fl-istess hin, il-generazzjoni aktar anzjana tal-lum iġġib magħha l-kontributi, il-htigijiet u l-aspettattivi ta' hajjithom. Flimkien, dawn jiffurmaw parti minn soċjetà u ekonomija li jehtieg li jiżguraw il-prosperità, is-suċċess u l-benessri għall-membri kollha tagħha. L-indirizzar tal-isfidi u l-opportunitajiet tat-tixjij huwa għalhekk responsabbiltà individwali u kollettiva.

Kif diskuss f'din il-Green Paper, hemm hafna modi kif jiġu evitati jew limitati l-konsegwenzi negattivi tat-tixjij fuq is-soċjetà tagħna. Dawn jinkludu l-promozzjoni ta' tixjij attiv u f'saħħtu, it-titjib tar-reżiljenza tas-sistemi tas-saħħa u tal-kura tagħna, it-titjib tal-prestazzjoni tas-suq tax-xogħol, l-immodernizzar tal-protezzjoni soċjali u t-trawwim tal-migrazzjoni legali u l-integrazzjoni bħala parti minn tahlita ta' politiki, l-istinkar għal produttività u effiċjenza oġhla fl-oqsma kollha.

L-UE tista' tiffaċċahom bl-impenn u l-involviment taż-żgħażaġh u tal-anzjani, filwaqt li trawwem is-solidarjetà u r-responsabbiltà intergenerazzjonali b'politiki abilitanti, u fl-istess hin tkun minn ta' quddiem fl-iżvilupp ta' soċjetà sostenitriċi u dinamika.

Il-Faċilità għall-Irkupru u r-Reżiljenza, l-istrument ewlieni ta' rkupru fil-qalba ta' NextGenerationEU, għandha l-għan li tappoġġa lill-Istati Membri biex dan jagħmluh, u tabilitahom biex isahħu l-potenzjal ta' tkabbir ekonomiku tagħhom, il-holqien tal-impjiegi, u r-reżiljenza ekonomika u soċjali tagħhom huma u joħorgu mill-kriżi attwali. NextGenerationEU hija fl-istess hin mezz ta' appoġġ u ġustizzja intergenerazzjonali, li tiffaċilita l-irkupru ekonomiku sostenibbli fit-terminu l-medju u t-twil li jenhtieg li jkun ta' benefiċċju għall-generazzjonijiet li ġejjin, permezz ta' tahlita ta' riformi ambizzjużi u investimenti mill-Istati Membri.

Madankollu, it-tixjij ma jikkonċernax biss is-sostenn għat-tkabbir u l-istat soċjali. Jikkonċerna wkoll is-soċjetajiet tagħna b'mod kumplessiv u l-mod kif ninteragixxu bejn il-generazzjonijiet. B'mod parallel mar-reazzjoni politika tagħna għall-impatt soċjoekonomiku tat-tixjij, irridu niddiskutu kif niżguraw li kulhadd ikun jista' jipparteċipa fis-soċjetajiet tagħna. Dan jitlob involviment attiv kemm taż-żgħażaġh kif ukoll tal-anzjani fid-diskussjoni.

Fl-aħħar mill-aħħar, id-dibattitu dwar il-politiki biex jiġu indirizzati l-isfidi u l-opportunitajiet tat-tixjij huwa wahda mis-soluzzjonijiet kemm immedjati kif ukoll fit-tul. Dan jirrikjedi riflessjoni dwar l-impatti u l-alternattivi f'din it-tranzizzjoni demografika fl-UE kif ukoll dwar il-konsegwenzi tagħha għar-rwol tal-Ewropa fid-dinja, li tkun thares 'il quddiem. Dan il-hsieb antiċipattiv jista' jkun il-bażi informattiva għad-dibattitu u jappoġġa għazliet ta' politika sostenibbli fit-tul għall-benefiċċju ta' kull età.

KIF TIEHU SEHEM FIL-KONSULTAZZJONI

Din il-Green Paper tniedi konsultazzjoni pubblika ta' 12-il ġimgħa. Il-Kummissjoni se tqis il-kontribuzzjonijiet kollha fil-ħidma futura tagħha u tipprovdi feedback dwar ir-rizultati. Nistednuk tibgħat il-kontribuzzjoni tiegħek permezz tal-formola elettronika, li tista' ssib fl-indirizz li ġej:

<https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12722-Green-Paper-on-Ageing>

L-użu tal-formola ta' twegiba elettronika jagħmilha aktar faċli biex jiġu pproċessati l-opinjonijiet tiegħek. Madankollu, tista' tibgħat ukoll kontribuzzjoni bil-miktub fl-indirizz li ġej:

Green paper on ageing
SG.E.3
BERL 06/270
European Commission
1049 Brussels
Il-Belġju